

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ
ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ
ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ**

Кваліфікаційна робота (проєкт)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 12-111М
спеціальності 014 Середня освіта (Трудове
навчання та технології)

Освітньо-професійної програми Середня освіта
(Трудове навчання та технології) Шаруділова
Олена Олександрівна

Керівник к.п.н., доцентка Шпак Лариса
Миколаївна

Рецензент: к.п.н., доцентка Блах Валерія
Сергіївна

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	7
1.1. Загальна характеристика проектної діяльностіучнів науках трудового навчання	7
1.2. Особливостіорганізації проектної діяльностіучнів науках трудового навчання.....	11
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКАОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІУЧНІВ НАУРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДЬНОЇ ОСВІТИ.....	19
2.1. Розробка навчально-методичних матеріалів щодоорганізації проектної діяльностіучнів науках трудовго навчання з учнів 9-го класу.....	19
2.2. Методичніособливості розробки творчого проекту засобами технологіївласного проектування власногостилю).....	28
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИ ДЖЕРЕЛ.....	51

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи. «У 21 столітті дуже швидко чиниться стрімка переорієнтація ціннісних орієнтирів в житті людей, змінюється система громадського виробництва, як наслідок змінюється ринок праці. Результат збільшується необхідність до більш освічених та готових к найрізноманітніших змінам в роботіі що найважливіше творчо здатних. Трансформується мета та завдання, що зя'вилисяперед сьогоденною освітою в спільноті, особистісно-орієнтованаосвіта змінюється на традиційну. Найважливішим в цьомуосвітньому процесі виявляється учень та його винахідливість іоригінальність.

Нановітньому етапі розвивання, заклад середньої освіти повинн вирішувати такі завдання:

- створювати готовність учнів до розв'язування різних задач і проблем, які будуть чекати його в дорослому житті. Звичайно, все буде залежить від ситуації, вирішення певної проблеми, це буде базуватись надосвід знань
- зохочуватиучнів не тільки умілістю відповідати на поставленіпитання а й робити домашнє завданняа й висловлювати свої думки та пропозоції, не боятися, що є дуже важливим.
- Експериментувати з учнями, в практиці коли ставлять на роль вчителя учня а вчителя навпаки учнем, дуже добре впливає на взаємовідношення, учнь відчуває себе дорослим;
- мотивувати та розвивати в учнів,учитися все життя, модернізувати тапідвищуватиздобутіуміння, навички ізнання. Зокрема це має значенняучнівських предметів, які йому допоможуть в подальшомуудорослому житті.

Отже, правильнаорганізація проєктної діяльності науроках є необхідною умовою педагогічного процесу.

Саме тому темою нашого дослідження було обрано: «Методика організації проектної діяльності учнів закладу загальної середньої освіти на заняттях трудового навчання».

««Технології» є одним з навчальних предметів, які утворюють складову змісту освітньої діяльності. Заняття трудового навчання в закладах середньої освіти утворюють справжні умови для придбання особистих перспектив індивідуального для кожного учня. Ось це зобов'язує сучасних умінь та підходів до методики трудового навчання, яка має своїм обов'язком на меті утворювати ключові компетентності: підготувати учнів до трудової роботи у різномісних сферах праці, надати учням загальну інформацію про основи виробництва, новітню техніку, технології, усі професії та зобов'язування професій до учня; замотивувати учнів до оригінальності і винахідливості технологічних робіт; формувати уміння розв'язання практично творчих завдань.» [31]

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження відповідає тематиці науково-дослідної роботи кафедри фінансів, обліку та підприємництва «Формування професійної майстерності майбутніх інженерів-педагогів у процесі фахової підготовки» за напрямом. Актуальні проблеми фахової підготовки майбутніх фахівців середньої та професійної освіти.

Мета дослідження - теоретично обґрунтувати основи організації проектної діяльності та методик організації проектної діяльності учнів на уроках трудового навчання в закладах середньої освіти

Для реалізації поставленої мети визначено наступні **завдання дослідження:**

1. На підставі педагогічної та методичної літератури визначити загальну характеристику проектної діяльності та особливості організації проектної діяльності учнів загальної середньої освіти на заняттях трудового навчання.

2. Розробити методичні рекомендації щодо організації проектної діяльності учнів на уроках трудового навчання засобами технології проектування власного стилю.
3. Розробити календарно-тематичне планування та матрицю для проекту «Мій власний стиль» Технологією проектування власного стилю

Об'єктом дослідження є освітній процес учнів закладів середньої освіти на заняттях трудового навчання.

Предметом дослідження є організація проектної діяльності учнів на заняттях трудового навчання засобами технології проектування власного стилю.

Методи дослідження. Досягненню мети дослідження й розв'язанню поставлених завдань сприяло використання комплексу методів дослідження, а саме: теоретичних (вивчення, аналіз та узагальнення психолого-педагогічної літератури, синтез, порівняння, систематизація), які дали можливість виявити й узагальнити дослідницькі матеріали з проблеми дослідження. Також досягненню мети сприяло використання інтерактивних методів: інформаційні (обмін цінностями); пізнавальні (отримання та удосконалення нових знань); мотиваційні (кожен учасник займає свою позицію); регулятивні (правила взаємодії).

Наукова новизна одержаних результатів. Досліджено специфічні зв'язки загальної характеристики культури з культурою особистості учнів на заняттях трудового навчання. Визначено ефективність формування технологічної культури учнів 9-х класів в процесі організації проектної діяльності на заняттях трудового навчання. Набуло подальшого розвитку обґрунтування важливості технологічної культури особистості учнів. Розроблено навчально-методичні матеріали щодо організації проектної діяльності учнів технологією проектування власного стилю.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці методичних рекомендацій щодо формування проектної діяльності учнів

науках трудового навчання засобами технології проектування власногостилю.

Апробація результатів дисертації название конференци.Участь у V Міжнародній конференції «Проблеми і тенденції розвитку сучасної економіки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти».

Публикации. Шаруділова О.О. Розвиток технологічної культури учнів загальної середньої освіти на заняттях технології. Проблеми і тенденції розвитку сучасної економіки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф. Херсон: ХДУ, 2020.

Шаруділова О.О. Творчо-конструкторська діяльність учнів в процесі навчання технології. Проблеми і тенденції розвитку сучасної економіки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти: зб. матеріалів доп. учасн. V Міжнародної науково-практичної конференції

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

1.1 Загальна характеристика проєктної діяльності учнів на уроках трудового навчання

Успіх в сучасному світі багато в чому визначається. Це здатність людини організувати своє життя як проєкт: визначити далеку і найближчу перспективу, знайти і залучити необхідні ресурси, розробити план дій і, здійснивши його, оцінити, чи вдалося досягти поставлених цілей. Численні дослідження, проведені як в нашій країні, так і за кордоном, показали, що більшість сучасних лідерів в політиці, бізнесі, мистецтві, спорті - це люди, що володіють проєктним типом мислення. Сьогодні в закладах середньої освіти є все можливе для розвитку проєктного мислення. За допомогою особливого виду діяльності учнів - проєктної діяльності.

І хоча проєктна діяльність все частіше застосовується в закладах середньої освіти, досі ще не сформувалося уявлення про те, якою вона має бути. Проєктом можуть називати роботу самого різного жанру: від звичайного реферату та нестандартного виконання стандартного завдання до дійсно серйозного дослідження з подальшим захистом за принципом курсової чи дипломної роботи.

«Проєкт як вид самостійної творчої роботи учнів. Розроблений ще в першій половині ХХ століття, метод проєктів знову був актуальним в сучасному інформаційному суспільстві».[18] Однак впровадження проєктної діяльності в практику закладу освіти часом нашоується на певні труднощі.

Часто проєктом називають будь-яку самостійну роботу учня, скажімо реферат або доповідь. Взагалі плутанина з термінами досить велика, і свій внесок в це активно вносять наші засоби масової інформації, в

якіпроектами називають іспортивні заходи, і шоу-програми, іблагодійніакції. Не дивно, що часом у вчителів не складається чіткогоуявлення пропроект як метод навчання, аучнів - пропроект як цілком певному видісамостійної роботи.

Щоб уникнути всіх цих проблем, необхідно чітко визначити, що таке проєкт, які його ознаки, в чому його відмінність від інших видів самостійної роботи учня, який ступінь участі вчителя на різних етапах виконання проєкту, як це залежить від віку учня і від інших його індивідуальних особливостей.»

Серед різних видів самостійних робіт учнів найближче за жанром допроектів стоять доповіді, реферати та навчальні дослідження. Може бути, тому їх часто плутають не тільки діти, а й дорослі. Перш ніж говорити пропроект як метод навчання, потрібно розібратися, що ж таке проєкт і чим він відрізняється від інших видів робіт.

«Доповідь - усне або письмове повідомлення з метою познайомити слухачів (читачів) з певною темою (проблемою), дати загальну інформацію, можливо, представити міркування автора доповіді, які в даному випадку не вимагають наукової перевірки або доказів.»[24] Оскільки підготовка доповіді може займати багато часу, вивчення різних джерел, певного оформлення, результатів, виникає спокуса говорити пропроект. Справа в тому, що і робота над проєктом пов'язана з поданням інформації. Однак доповідь і проєкт - не одне й те саме.

«Реферат - збір та подання вичерпної інформації по заданій темі з різних джерел, в тому числі подання різних точок зору з цього питання, приведення статичних даних, цікавих фактів.» [21] При роботі над проєктом є схожий реферативний етап, який тим не менш є лише частиною всього проєкту.

«Дослідницька робота - робота, пов'язана з рішенням творчої, дослідницької задачі з заздалегідь невідомим результатом.» [6] Якщо

наукове дослідження спрямоване на з'ясування істини, наотримання нового знання, то навчальне дослідження має на меті набуття учнями досвіду дослідницької діяльності, освоєння дослідницького типу мислення. Така робота має велику схожість з проектом. Однак в даному випадку дослідження - це лише етап проектної роботи.

«Проект - робота, спрямована на вирішення конкретної проблеми, на досягнення оптимальним способом заздалегідь запланованого результату.» [18] Проект може включати елементи доповідей, рефератів, досліджень і будь-яких інших видів самостійної творчої роботи учнів, але тільки як засіб досягнення результату проекту.

Проектна діяльність отримала на даний час дуже широке поширення в навчанні. Її можна використовувати в будь-якій дисципліні, де вирішуються великі заобсягом завдання, бажано для учнів середнього і старшої ланки.

«Проектна діяльність на заняттях трудового навчання — комплексний процес, який формує в учнів загальнонавчальні вміння, основи технологічної грамоти, культуру праці, і спрямований на оволодіння ними засобами перетворення матеріалів, енергії, інформації, технологіями їх обробки.» [7]

Метою проектування є знаходження вчителем таких положень протягом навчання, його наслідком є особисте знання про проектну діяльність.

Учні особисто мають вибрати для себе об'єкт проектування, тему проекту, тобто виріб, який вони хотіли б покращити, занести в наш світ, тим самим хотіли б покращити потреби людей.

Треба виділяти зацікавленість для того, щоб на заняттях трудового навчання учні були зацікавлені своїм виробом та дуже важливо щоб вони були цілеспрямовані та доводили все до кінця, якщо їм пивити це ще зі школи то в подальшому житті їм буде легше

«Проектна технологія розвиває в учнів основні види мислення, творчі здібності, прагнення самому створити щось нове, усвідомити себе творцем, працюючи з «неслухняними інструментами», «розумними конструкціями», «технологічними системами» та ін.» [24]

В учнів утворюється і закріплюється звичка до аналізування життєвих, економічних, екологічних і технологічних ситуацій, здатність визначати ціну, виходячи з реальних потреб, матеріальних можливостей і вмінь, вибрати найбільш технологічний, економічний спосіб виготовлення об'єкта проектування, який гармоніював би з вимогами дизайну.

Крім того, під час роботи над проектом виникає пізнавальна й трудова продуктивність, розвиваються навички самотужки застосовувати свої знання, добре прогресує здатність учня взаємодіяти з іншими людьми є, навички капітана команди та майстерність до колективної роботи в класі, створюються можливості для реалізації міжпредметних зв'язків.

У сучасному розумінні метод проектів розглядається як засіб приналежності трудової роботи учнів з задумом вирішення труднощів, з'єднаних з проектуванням, створенням і виготовленням реального об'єкта.

Дуже важливим є питання про структуру проектно-активності. Ця активність, має план, він складається з мети, мотивів, функцій, змісту, внутрішніх та зовнішніх умов, методів, засобів, предметів, результатів та етапів виконання проектно-діяльності.

«Предметом діяльності називається те, з чим людина має справу, на що вона спрямована. Це можуть бути речовини, матеріали, інформація, енергія, живі істоти.» [19]

«Таким чином, проектна діяльність як важлива дидактична одиниця сприяє:

- формуванню навичок самостійної орієнтації в науковій, навчально-методичній і довідковій літературі;

- формуванню творчого, системного мислення, технологічної культури й етики;» [9]

- розквітання винахідливості, що є добрим стимулом появленню нових ідей, пошуку оригінальних рішень, їх аналізу та синтезу, що в майбутньому стане основою інноваційного мислення й діяльності;

- психічному розвитку учнів;

- успішній пристосуванні учнів до теперішніх соціально-економічних умов життя;

- реалізації особистісно орієнтованої парадигми трудової підготовки учнів;

- забезпеченню цілісності педагогічного процесу, здійсненню цілісного розвитку, єдності навчання і виховання учнів;

- підготовці учнів до адекватного професійного самовизначення;

- формуванню потреби в знаннях, мотивів навчання і прагнення до самоосвіти.

«Цінність проектування сягає в діяльності як вчить учнів діяти своїм розумом, ефективною, цілеспрямованою і послідовною роботою, удосконалює бажання народження нового або наявного, але удосконаленого продукту, утворює поняття про перспективне майбутнє його розповсюдження; розгортає естетично-трудова атрибути, загальноціннісні мотиви вибору професії і працелюбність.» [21]

Усе це дозволяє зробити висновок про те, що проектна діяльність дає змогу реалізувати зміну від вміння запам'ятовувати до вміння мислити. З початку робиться опора на головнішим чином на сприйняття, концентрації, зафіксування в пам'яті, далі – має на увазі роль мислення, за основу роботи учнів стає «мислення».

1.2 Особливості організації проєктної діяльності учнів на заняттях трудового навчання

Успішність й ефективність проєктування виконується при умові вірної та інтервальної належності до виконання проєктів.

Зміст проєктної діяльності учнів має складатися з таких етапів, які пов'язані між собою й ефективно розкривають послідовність розробки та виконання проєкту: організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний, заключний.

«Сучасні дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних учених Польщі, Англії, США та інших країн вказують на пріоритетність особистісно-зорієнтованого навчання.»[18] Головним фактором цього має бути творчий характер освіти, що базується на вільному вихованні особистості учня. Це пояснюється тим, що стрімкий розвиток науки й технологій за останні десятиріччя зумовлює необхідність вдосконалення змісту освіти, форм і методів навчання.

«Розвиток технічної творчості й творчого мислення учнів як майбутніх працівників виробничої сфери завжди були актуальними, і, отже, такими, що цікавили дослідників — психологів, педагогів, методистів, творчих учителів.»[17] Сьогодні досвід розвинених країн світу вказує на те, що найбільш високий потенціал суспільства закладено не стільки у виробничій сфері, скільки у сфері обслуговування. Тому розвиток творчих здібностей у дітей стає необхідною передумовою життєвого та професійного успіху молодої людини незалежно від обраної професії.

Здатність учнів до розвитку творчості, тим самим робота вчителя оцінюється в тому, щоб увічнити її розгорнуті здібності які вже дала природа учню. Послідовність змін функцій закладу середньої освіти — на сьогоднішній день проблема формування в учнів творчості, яка в

дорослому життєвістану внагодівсфері їхньої майбутньої професії та зробиться одним із основних життєвих дивізів майбутніх патріотів.

«Головна вимога, яку можна визначити для майбутнього фахівця будь-якої галузі людської діяльності — це вміння мислити творчо, ініціативно, самостійно діяти в нестандартних ситуаціях. У сучасних умовах потрібно готувати не просто професіонала, працівника у сфері виробництва матеріальної продукції чи послуг, а орієнтуватися на підготовку суб'єкта власної життєдіяльності.»[23] Саме тому сучасна парадигма освіти передбачає технологічне навчання учнів середньої школи, в основу якого покладено ознайомлення дітей з проектуванням, формування в них на цій основі проектно-технологічної культури у взаємодії з навколишнім середовищем.

Отже, особливо дуже складна робота постає перед вчителем трудового навчання в закладі середньої освіти. Причина тому що предмет трудового навчання на сьогоднішній день втрачає свою вартість, якщо порівнювати цей предмет з іншими його перевага надзвичайно низька, хоча цей предмет відіграє дуже велику роль в формуванні багатьох якостей учнів, одним з яких є творчість яка розвивається в період виконання та розробки творчих проектів.

Розробка учнями творчих проектів на уроках трудового навчання в закладах середньої освіти, в нашому випадку це 9-й клас. Виконання проекту повинно бути головною в навчально-виховній роботі модерною в закладах середньої освіти. Такий критерійний підхід, з точки ставлення методики навчання, є сучасним, тому що одним із тих що має найбільш недоліків в трудовому навчанні як предмет

Великі надії в розв'язанні завдань покладаються на проектну структуру трудового навчання та розробляння учнями творчих проектів.

Головною особливістю проектною діяльністю — це те що перед учнями поставлені задачі, які мають не один, а декілька вірних

відповідей. Учні для початку розв'язують задачу за умисним розв'язком, на цьому етапі, на який можна було б дивитись, відсутній. Отже потрібно по-сучасному, з точки подання методики, переосмислити запитання про інтелектуальну та той що здатний мислити, зокрема про формування в них певних понять та загальних пізнавальних умінь. Оскільки загалом проєктна робота утворює як практичне, так і приблизно загальнені в розумовій роботі учні, воно утворює в собі володіння новітніших знань та повсякденний досвід учня, саме він утворює обширні значущі можливості учнів.

«У традиційній методиці навчання й виховання дітей у шкільних майстернях значною проблемою є розвиток у дитини пізнавальної активності. Вчитель намагався справитися з цією проблемою за допомогою спеціальних прийомів контролю, які мали підтримати довільні пізнавальні процеси в учнів (у ході вступного і поточного інструктажу вчитель звертав увагу дитини на ті ділянки роботи, які потребували особливої уваги тощо).» [27]

На нашу думку, це демонструється в тому, що учень знаходиться під особливим «впливом» проєктної діяльності. У цьому понятті про проєктну діяльність можна розглядати як засіб розвитку в учнів пізнавальні можливості сприяє розвитку хорошого ставлення до виконаної роботи тощо. Найвищого навчального результату показує практика проєктного навчання та оволодіння новими та більш активними прийомами в роботі в поєднанні з традиційними методами.

«Під навчанням учнів проєктної діяльності слід розуміти спеціально організований процес оволодіння учнями на змістовому та функціональному рівнях комплексом знань та вмінь, які з часом узагальнюються в проєктно-технологічну культуру, тобто формування в них готовності до проєктної взаємодії з навколишнім світом.» [25]

Проєктна технологія як модель процесу трудового навчання, базується на розвитку пізнавальних навичок учнів, індивідуальності

та своєї рідності кожного учня та їх творчих думок, самостійності, настирливості, творчий, націлений на гарний кінцевий результат, вміння самостійно створювати свої уміння й бути обізнаним в інформаційному полі, все це дає гарну змогу учням споруджувати свою освітню програму.

«Проектна діяльність є обґрунтованою і спланованою діяльністю, яка передбачає розроблення конструкції, технології виготовлення і реалізацію об'єкта проектування та спрямована на формування в учнів певної системи творчо-інтелектуальних і предметно-перетворювальних знань і вмінь. »[10] Розробляючи творчі проекти від ідеї до її втілення в життя, учні вчаться самостійно приймати рішення, з'ясовувати прогалини у своїх знаннях і знаходити шляхи виправлення такого стану. У результаті цієї діяльності створюється проєкт, що розглядається нами як самостійно розроблений і виготовлений учнем об'єкт технологічної діяльності, від ідеї до втілення, який володіє суб'єктивною чи об'єктивною новизною і має особистісну чи соціальну значимість, у результаті чого на кожному етапі створення виробу творча активна діяльність учнів вимагає від них використання набутих знань, умінь і навичок.

Проектна діяльність учнів на уроках трудового навчання сформує звички оригінальної тенденції в навчально-методичній, науковій і довідковій, вчить розроблювати необхідну відомість самостійно; сприяє розвитку інтелектуальних здібностей, навчає мислити від абстрактного до конкретного; активно розвиває основні види мислення дозволяє учню усвідомлювати себе творцем своєї діяльності; підсилює позитивну мотивацію навчання, тому що виріб створюється з урахуванням власних інтересів, потреб і можливостей; формує творче системне мислення, технологічну культуру і технологічну етику; привчає учнів до цілеспрямованої діяльності, що є основним компонентом перетворення матеріалів, сировини, енергії й інформації; сприяє формуванню

культури ділового спілкування, умінь аргументовано захищати свої позиції, мислити оригінально й неординарно; розвиває уяву, що є могутнім стимулом народження нових ідей, пошуку альтернативних рішень, їх аналізу і синтезу, що в майбутньому стане основою інноваційного мислення; формує внутрішній план дій і реалізує його на практиці.

«Проектування — це науково обґрунтоване визначення системи параметрів модельованого об'єкта або якісно нового стану існуючого об'єкта чи процесу у поєднанні зі способами його досягнення. Метод проектів дає змогу представити складові процесу навчальної діяльності у взаємозумовлених та систематизованих зв'язках, чітко виділити доцільність обраних цілей, уявити послідовність дій для їх досягнення, визначити основні етапи.» [8]

«Проектна технологія передбачає використання вчителем особистісно-орієнтованого підходу до навчального процесу, що підтримується такими дидактичними принципами:

- кооперація — у процесі розв'язання проблемних завдань здійснюється взаємодія між учнями і вчителем або ж учнів між собою у проектних групах; передбачається залучення консультантів з різних сфер діяльності;» [5]

- опора на суб'єктивний досвід учня — кожен учень має можливість застосовувати наявну його знання і досвід;

- індивідуальність — урахування інтересів учнів до певного виду діяльності, темпу роботи, рівня розвитку творчо-технічних здібностей;

- вільний вибір — самостійний вибір теми проекту, мети, партнерів, джерел і способів одержання інформації, методів досягнення результатів та форми їх подання;

- зв'язок діяльності з реальним життям — відбувається поєднання теоретичних знань та практичних дій; проектна діяльність певною мірою

спрямована на поліпшення сприйняття навколишнього світу; проєкт передбачає результат.

Останнім часом у практиці все частіше використовується метод проєктів, що обумовлює різне тлумачення їх сутності.

Етапи проєктної діяльності складається з таких стадій:

- Організаційно-підготовчий етап : вибір теми проєкту, планування майбутньої роботи, збір та аналіз інформації з теми проєкту, конструювання майбутнього виробу та визначення технології виконання виробу, підбір матеріалів, інструментів та пристосувань, визначення критеріїв контролю за якістю, організація робочого місця. Наступним етапом проєктної діяльності учнів є конструкторський етап, на якому юні винахідники складають ескіз своєї найдосконалішої та найкращої конструкції яка відповідає сучасним вимогам та дизайну, підбирають матеріали та інструменти, визначають найдоцільнішу технологію виготовлення обраної конструкції, виконують економічні, екологічні та міні-маркетингові дослідження. Засобами діяльності виступають усі робочі інструменти пристрої, якими користуються учні, розробляючи проєкт. Результатами діяльності учнів на цьому етапі є набуття нових знань, умінь готові графічні документи.

- Конструкторський етап містить такі стадії: складання ескізу, розробка конструкторсько-технологічної документації, добір матеріалів, вибір інструментів та обладнання, вибір технології обробки деталей виробу, їх з'єднання, обробка, організація робочого місця. Таким чином, слід учити школярів знаходити раціональні конструкції, виявляти заповзятість, спритність, кмітливість, щоб виготовити корисну річ з мінімальними матеріальними затратами, з недорогих матеріалів (чи навіть з їхніх відходів, обрізків).

- На 3-му етапі — технологічному, учні виконують заплановані операції, здійснюють самоконтроль та оцінку якості виробу. Мета — якісне і правильне виконання трудової операції. Предмет

діяльності — створений матеріальний продукт, набуті знання, сформовані уміння й навички. Засоби — інструменти й обладнання, з якими працює учень.

•4 етап – завершальний: економічне та екологічне обґрунтування, міні-маркетингові дослідження, у яких визначають доцільність виготовлення проєкту з точки зору економії матеріалів та енергоресурсів для його виготовлення. Перед тим як що-небудь виготовити, треба врахувати вартість пропонованої роботи. Яким буде прибуток чи збиток? Відповіді на ці запитання дають економічні розрахунки. Таким чином, слід учити школярів знаходити раціональні конструкції, виявляти заповзятість, спритність, кмітливість, щоб виготовити корисну річ з мінімальними матеріальними затратами, з недорогих матеріалів (чи навіть з їхніх відходів, обрізків), водночас наділивши її цілою низкою переваг економічне та екологічне обґрунтування

РОЗДІЛ 2
МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ
НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДЬНОЇ

2.1. Розробка навчально-методичних матеріалів щодо організації проєктної діяльності учнів на уроках трудового навчання з учнями 9-го класу

«Календарно-тематичне планування – це розподіл у часі окремих уроків із врахуванням кількості годин, що визначаються програмою на кожну тему, кількості тижневих годин (визначених навчальним планом) і розкладу занять.» [17] Календарно-тематичне планування виконується вчителем для кожного класу з урахуваннями навчальної програми та вимогами Державних освітніх стандартів. У разі преподавання трудового навчання або технології в декількох класах допускається одне календарне планування для декількох класів. Для кожного вчителя розроблення календарно-тематичного планування є критерієм професіалізму вчителя . Саме тому у цьому плані вчитель робить послідовне вивчення окремих

питань теми, робе зміст, метику систему уроків викладання, повторення, закріплення та форми контролю. Перед складанням календарно-тематичного планування вчителю необхідно ознайомитися з Інструктивно-методичними рекомендаціями щодо опанування у закладах середньої освіти предметів інваріантної складової навчального плану МОН». Календарно-тематичне планування навчального матеріалу вчителі можуть друкувати на окремих аркушах формату А4 або здійснювати безпосередньо у текстах навчальних програм за умови відповідності структури і форми тексту, таблиці програми зазначеним вимогам та за умови придбання програми за власний кошт (не бібліотечної). Вчителям дозволено використовувати друковані матеріали з готовим плануванням за однієї умови, щоб плани відповідали навчальним програмам і були правильно оформлені згідно вимог. У разі використання друкованих посібників тематику уроків зв'язного мовлення, позакласного читання, резервних годин учитель розробляє на власний розсуд.

Нижче подано розроблене мною календарно-тематичне планування 9 клас для закладу середньої освіти з трудового навчання. Календарно-тематичний планування 9 клас

Таблиця 2.1

№ з/п	Дата проведення	Тема уроку та зміст
<p align="center">Технологія побутової діяльності та самообслуговування Проект № 1. Об'єкт проектної діяльності. Мій власний стиль (2 год.)</p>		

15		Технологія проектування власного стилю. Стилї в одязї. Врахування особливостей фігури при виборї власного стилю. Види одягу та його види. Дрес-код. Створення власного стилю в одязї. Добір одягу відповідно до своєї фігури, поєднання видів одягу.
16		Краватки, їх види. Вибір краваток. Способи зав'язування краваток. Зав'язування краватки різними способами.

Таблиця 2.1

МАТРИЦЯ 9 КЛАС

К-ть проєктів	Об'єкти проєктно-технологічної діяльності учнів	Основні технології	Додаткові	К-ть годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності
1	2	3	4	5	6
Розділ II. Технологія побутової діяльності й самообслуговування					
Проєкт 1	Мій власний стиль	Технологія проектування власного стилю		1	Знає і називає види одягу. Називає основні стилі одягу. Уміє

					добирати одяг відповідно до особливост своєї фігур поєднувати види одягу тощо. Добирає краватки т зав'язує їх різними способами Усвідомлю власний стиль в одя
--	--	--	--	--	---

«Методологічною основою використання методу проєктів у технологічному освіті школярів є общепедагогические дидактичні принципи:

- зв'язок теорії з практикою;
- науковість, свідомість і активність засвоєння знань;
- доступність, систематичність і наступність навчання;
- наочність і міцність засвоєння знань.» [18]

«Застосування методу проєктів як провідного в технологічному освіті школярів сприяє реалізації проєктної технології. Освітня функція нового підходу до технологічної освіти - знайомство учнів з основними технологічними знаннями, вміннями,

термінологією.» [15] Перед учителем не стоїть завдання ознайомлення учнів з жорстко заданим набором технологій. Реалізація проєктної технології як засіб розвитку проєктно-технологічних компетентностей учнів дозволить за допомогою проєктної обробки матеріалів з можливостями задовольнити певні потреби особистості і суспільства; дозволить самореалізуватися і підготуватися до інтеграції в трудова соціально-трудову середу, в якій вони виявляться після закінчення школи.

Виховна функція використання методу проєктів у технологічному освіті школярів полягає у розвитку особистісних якостей: діловитості, підприємливості, відповідальності, вироблення розумного ризику та ін. «Проєктна діяльність учнів дозволить реалізувати їхні інтереси та здібності, привчить до відповідальності за результати своєї праці, сформує переконання, що успіх залежить від особистого внеску кожного.» [3]

Розвиваюча функція використання методу проєктів у технологічному освіті полягає в тому, що учні усвідомлюють можливості застосування абстрактних технологічних знань і умінь для аналізу і вирішення практичних завдань.

В учнів розвиваються навички вибору одного рішення з безлічі альтернативних і усвідомлення всіх короткострокових і довгострокових проблем цього вибору.

«Метод проєктів застосовується як у звичайному класі у вигляді самостійної, індивідуальної чи групової роботи учнів протягом різного за тривалістю часу.» [30]

Теми проєктів практичного характеру вибираються актуальними для повсякденного життя і, разом з тим, що вимагають залучення знань учнів не по одному предмету, а з різних областей, їх творчого мислення, дослідницьких навичок.

Типологія проєктів може бути (заознакою домінуючої в проєкті діяльності) дослідницька, пошукова, творча, рольова, прикладна (практико - орієнтована), ознайомчо - орієнтована тощо.

«Дослідницькі проєкти. Такі проєкти вимагають добре продуманої структури, позначених цілей, сучасна актуальність предметяке ми досліджуємо для учнів, обцинної значущості, відповідних методів, в тому числі експериментальних і дослідних робіт, методів обробки результатів. Ціпроєкти повністю підпорядковані логіці дослідження і мають структуру, наближену або повністю збігається з справжнім науковим дослідженням. » [27] Цей тип проєктів припускає аргументацію взятої для дослідження теми, формулювання проблеми дослідження, його предмета та об'єкта, позначення роботи аналізу послідовної взятої логіки, позначення методів досягнення, вибір теми дослідження, висунення гіпотез вирішення означеної проблеми, розробку шляхів її вирішення, в тому числі експериментальних, досвідчених, треба обмінюватися думками з приводу отриманих результатів, висновки, написання результатів аналізу, призначення новітніх проблем для дальшого дослідження.

Враховуючи вище сказане, технологічна культура учнів - культура перетворюючої, творчої (екологічно виправданою) діяльності включає: знання, вміння, навички (когнітивний рівень); емоційно - моральне ставлення до даного виду діяльності (афективний рівень); готовність діяти з урахуванням відповідальності за свою дію (конативний рівень).

Технологічна культура включає 10 граней, враховуючи, що людина виконує функції громадянина, трудівника, власника, сім'янина, споживача, учня: культура будинку; графічна культура; культура дизайну; інформаційна культура; підприємницька культура; культура людських відносин; екологічна культура; культура будинку; споживча культура; проєктно-проектна культура.

«Насьогоднішній день, доцільною є розробка таких педагогічних технологій, які б дали змогу формувати творчуособистість, здатну вирішувати питання економічного, політичного тасоціального розвитку держави.» [2] Поряд з іншими технологіями (технологія проблемного навчання, технологія індивідуального та групового навчання, технологія розвиваючогоісаморозвиваючого навчання) метод проєктів сьогодні виступає як системоутворююча частина педагогічних технологій іорієнтує не наінтеграцію фактичних знань, а на застосування актуалізованих знань і придбання нових для активноговключення в проєктну діяльність. У процесі навчання вчитель завжди використовує різні методи. Проєктний метод у шкільній освіті в наш час розглядається як альтернатива класноурочній системі. Технологія навчання наоснові методу проєктів представляє один з можливих способів проблемного навчання, у процесі якогоставиться навчальна задача з всіма даними івиводятьсякунцеві отримані результати. Даліучні займаються самостійною роботою: ставлять задачі, шукають розвязки задач, не стоять на місці, роблять висновки а саме порівнюють отримане з необхідним, змінюють діяльність. Процес проєктування набуваються нові знання, образи дій, придбаний досвід, що дозволяє вважати проєктне навчання методом розвиваючого навчання. При проєктному методі навчання відбувається формування навчально-дослідницьких умінь, яке робиться шляхом залучання учнів у процес проєктування і реалізації. Тому, метод проєктів виступає як елемент наукової творчостіучнів на заняттях трудового навчання.

«Навчальний проєкт – самостійна, творча, завершена роботаучня, яка відповідає його віковим можливостям і виконана відповідно доузагальненогоалгоритму проєктування: від ідеї до її втілення в реальність.»[28] Результатом роботи школяра над проєктом є новий продукт, конкретний досвід або знання, придбанісамостійно.Навчальне проєктування варто розглядати як специфічну практичну діяльність

учнів. За характером – це експеримент, за спрямованістю – виробнича діяльність, за завданням – навчання і виховання.

Мета проєктування буде досягнута за умови виконання учнями проєктів, що складається з засвоєння отриманої інформації, здобування прийомів при роботі з проєктом, трудовими операціями й цінним ставленням до поставлених і отриманих результатів на заняттях трудового навчання.

«Правильна організація проєктної діяльності на уроках є необхідною умовою педагогічного процесу. Приклад педагогічного проєктування вчителя по розробці керівництву навчальним проєктуванням учнів можна наочно представити у вигляді схеми алгоритму, що містить три етапи: 1-проєктувальний, 2-реалізації проєкту, 3-аналітичний.» [1]. Кожний з цих етапів включає ряд послідовних дій педагога, завдання якого полягає в створенні ним системи планованих і реалізованих дій, необхідних умов і засобів, для досягнення визначених цілей.

«В ході проєктної діяльності вчитель: проводить аналіз досліджених учнями потреб у декоративних продуктах і засобів їх задоволення. Помагає учням визначитися з об'єктом проєктування. Бере участь в обговоренні плану виконання проєкту.» [13]. Демонструє, як правильно організувати робоче місце до заняття з інструментами, пояснює основні способи роботи з ними. В ході проєктної діяльності учні: залучає в аналіз результатів дослідження щодо потреб людини у декоративних виробках визначають можливості їхнього задоволення.

Формулюють тему і завдання проєкту. Обговорюють і складають план проєкту. Під час виконання творчих проєктів в учнів відбуваються індивідуальні труднощі, але ці труднощі носять об'єктивний характер, а для їх подолання є головний з провідних педагогічних цілей методу проєктів. З метою поліпшення процесу проєктування вчителю пропонується бути в ролі незалежної людини. Але

необхідно не робити підказок, особливо, якщо учні роблять не так. Для рішення цієї задачі можна провести семінар-консультацію для суспільного розгляду проблем, що зустрічається у багатьох учнів. Основний обсяг виконання об'єкту проєктування (виготовлення виробу) здійснюється самостійно як домашнє завдання.

«Під час виконання проєктів, учні вибирають тематику проєкту. Після оволодіння програми в закладі середньої освіти учень самобирає вироб, який буде об'єктом його роботи. Вибір являє собою відповідальний у підготовці вчителя до проведення занять, вони повинні бути суспільно корисними за своїм призначенням.» [20].

«Виготовлення вибору повинно складатись з операцій, передбачених профільною програмою. Профільна підготовка відрізняється від загальноосвітньої більш конкретними професійно орієнтованими характеристиками мотивів, мети, засобів і результатів навчальної, творчої діяльності, які висувають певні вимоги до учнів. У старшій школі учень мусить перейти від більш загального, загальноосвітнього до більш конкретного профілю діяльності, що передбачає певну спеціалізацію, концентрацію навчальної діяльності навколо визначеної групи професій» [28].

Особливістю навчальної програми є те, що навчальний заклад з запропонованих окремих видів мистецтва самостійно обирає один на кожен рік навчання у залежності від поділу класів на групи, матеріально-технічної бази та кадрового забезпечення.

В результаті вивчення програм учні повинні володіти: історією простилю одягу, які бувають види; що нам знадобиться із інструментів для роботи; як організувати робоче місце; властивості тканин; особливості їх обробки; технологію виготовлення виробів та їх оздоблення; основні правила безпеки праці та санітарно-гігієнічних вимог.

«Учні повинні вміти: визначати види матеріалів в залежності від їх призначення для конкретних виробів; підбирати і готувати інструменти для роботи; організовувати робоче місце; виготовляти шаблони або трафарети деталей; визначати форми і розміри основних конструктивних елементів виробів; скласти технологічну послідовність виготовлення виробів; економно розкроювати деталі виробів; виконувати основні з'єднувальні та декоративні шви; виконувати декорування окремих деталей та готових виробів; дотримуватись правил безпеки праці та санітарно-гігієнічних вимог.»[16]

«Процес виконання творчого проектування вимагає комплексного відображення вивчених питань і практичних робіт на уроках трудового навчання. Рекомендуючи теми творчих проєктів, слід враховувати можливість реалізації міжпредметних зв'язків.»[16].

Вдале засвоєння умінь та навичок учнів треба оцінювати за отриманими результатами проєктування, які виявляються під час громадського обговорення проєктів. Дуже добре, якщо винесені на громадський захист повністю виконані проєкти учнів будуть прорецензовані.

Отже, в процесі проєктування на уроках технології учителем вирішуються наступні задачі: формування проєктних умінь, розвитку творчої інтелектуальних і художньо-конструкторських здібностей, вивчити та вміти робити дослідженнями та засвоєння знань та умінь на творчому рівні. За творчий підхід кожний вчитель може внести свої зміни в тематику проєктування.

2.2. Методичні особливості розробки творчого проєкту засобами технології проєктування власногостилю

Під навчальним творчим проєктом, розуміють самостійновиконаний чи зроблений виріб (від задуму до його втілення в життя), проєкт зроблений під наглядомі допомогою вчителя.

Роль творчого проєкту в предметній галузі «Технології» визнається повною реалізацією її основних функцій, а саме:

- дидактичною, направлена на вивчення процесу формування системи політехнічних, загально трудових і спеціальних знань, умінь і навичок;

- розвиваючою - розвиток моторики і творчих здібностей, психологічних процесів;

- пізнавальною – обширення кругозору учнів, пізнавальних інтересів, формування світогляду;

- виховною - виховування позитивних морально-вольових якостей особистості учня: ініціативність, самостійність, комунікативність, підприємливість і т.д.

«Важливим завданням навчання методом творчих проєктів в межах вивчення навчального предмету «Технології» є формування в учнів: технологічної грамотності, тобто свідомого і творчого вибору людиною оптимальних способів перетворюючої діяльності з маси альтернативних підходів з врахуванням її наслідків для природи і суспільства; вміння мислити системно і комплексно, самостійно виявляти потребу в інформаційному забезпеченні діяльності, безперервно оволодівати новими знаннями і застосовувати їх в якості засобів освітньої чистоти, розуміючи як необхідний і достатній об'єм знань, умінь і навичок, що забезпечує людині можливість входження її в майбутню професійну діяльність; прагнення до безперервного вдосконалення своїх знань і умінь, що дозволяють людині завжди бути в «діловій» формі і уважно реагувати на інформаційні технологічні обставини, які постійно змінюються; високий рівень здібностей і наукових знань в перетворенні матерії,

енергії та інформації в інтересах людського суспільства в природній сфері з урахуванням техноетики.» [20]

При виконанні творчого проєкту, як свідчить вивчення досвіду роботи вчителів трудового навчання, під час проєктування і роблення виробу виникають задачі, що звертає увагу на вибір, аналіз, реалізацію, а саме:

- 1) як вибрати об'єкт проєкту;
- 2) як розкрити сферу діяльності;
- 3) як обрати модель;
- 4) як зробити технологію проєктування власного стилю;
- 5) як провести його економічний розрахунок;
- 6) як оформити звіт по проєкту.

Проект «Мій власний стиль»

Ти дізнаєшся

- всепростили в одязі
- які бувають типи фігури людей
- як коригувати особливості фігур людини за допомогою одягу
- що таке краватка та її види, способи їх зав'язування

Ти зможеш це робити:

- розрізняти стилі одягу
- визначити та розрізняти стилі одягу. Чи відповідає він потребам
- проєктувати індивідуальний стиль в одязі з врахуванням своїх

типів фігур

- як саме вдало обирати одяг для моментів в житті
- як зав'язувати краватку

Проектування власного стилю

Талонівита Айріс Апфель американська стилістка та дизайнерка каже, що відчинити шафу — це все одно, що відчинити скринька для прикрас із сюрпризом. Ефектний стиль Айріс Апфель характерний лише їй. Вона з'єднувала з'єднуване, ролює намежі індивідуальності,

вишуканості смаку. Дизайн та стиль Айріс — це стиль який проходить випробуванням часом.

Рис.2.1

Рис. 2.2

Обоміркуй:

- 1. Які саме емоції викликає в тебе Айріс?
- 2. Необхідно лі посторювати образи з одягами відомих ведучих, співаків чи знайомих?
- 3. Для чого кожній людині необхідно мати індивідуальний стиль в одязі?

Для чого це потрібно?

- Дізнаєшся секрет створення власного стилю в одязі.
- Навчишся відображати свій внутрішній світ, в одязі.
- Для добору одягу будеш враховувати особливості своєї фігури.

Ми навіть поняття не маємо або навіть не думаємо, який саме одяг підходить саме нам, враховуючи вік та знаючи свою фігуру

«Мистецтво стилю в одязі. Це, перш за все, мистецтво самовираження, вияв через одяг власного (а не чужого!) світосприймання, цінностей, інтересів тощо.

Стильна людина має вишуканий смак, глибоке відчуття краси, гармонії, власної гідності. Така людина викликає повагу й захоплення, адже вона неповторна й самодостатня! Їй не потрібно копіювати когось. Вона вмє органічно вписувати модні тенденції у свій образ.» [25]

Але треба розрізняти стиль від моди.

По суті

Відома Коко Шанель дуже добре знала що мода швидко змінюється а стиль залишається з тобою. Визначення мода — це те, що виходить із моди. Ми захоплюємося образом стильних людей а саме вони є законодавцем моди або по іншому називають ікони стилю. Та ми захоплюємося образом таких людей.

Рис. 2.3.Грейс Келлі, 1950

Рис.2.4.Вікторія Бекхем

Рис.2.5.Олівія Палермо

Рис.2.6 Леонардо Ді Капріо

Рис.2.7.Джонні Депп

Рис.2.8. Том Круз

Рис.2.9.Салман Кхан

- 1. Розкажи яких відомих та стильних на твою думку в світі кіна та телебачення знаєш?
- 2. Чому саме від тобі до вподоби? Ким вважаєш зі свого оточення стильних друзів?

Індивідуальний стиль це завжди прагнення створити стиль не схожий на інших це стосується не лише одягу, а й у поставі, вмінні балакати, бути вихованною. Усе це створює свій особистий імідж людини — думку оточуючих про неї. «Стиль — це певна акцентованість одягу, продиктована такими ознаками віком, статтю, професією, соціальним статусом, приналежністю до субкультури, особистим смаком людини, епохою життя суспільства,

національністю, релігійною приналежністю, доречністю, функціональністю, способом життя та індивідуальними особливостями.» [16].

Відшукати, створити власний стиль — завдання нелегке й нешвидке. Формується він протягом досить тривалого часу.

«**Стиль** — це сукупність ознак і виразних засобів в одязі, що разом створюють певний образ.

Стиль відображає своєрідність в одязі через його композиційне рішення, гармонійне поєднання костюма: **силует, матеріал, крій, колірне рішення, види оздоблення, аксесуари, взуття** тощо.

Знання простиль в одязі, його складові та види допоможуть знайти тобівій незрівнянний стиль або навіть створити щось абсолютно нове.

З часом стилі в одязістають більш ємкими, з'являються все нові й нові стилі. Усіх тут і не перелічити!

Рис.2.10. Стилi

Одяг людини може багато що розповісти про неї, про її ставлення до себе й оточуючих. Психологи навчилися визначати характерні риси особистості людини за її стилем в одязі.» [25]

Класичний стиль це нейтральна, стримана практичність, проте часто дизайнери орієнтуються на класичні лінії, створюючи при цьому яскраві, що запам'ятовуються образи. В цьому і полягає весь

парадокс класики. Подібний стиль не потребує, а скоріше не терпить гіпертрофованого декору, кричущої екстравагантності, зайвої для нього вважається і строкатість. Строгий ліній, простота і мінімалізм – основні риси, які відрізняють силует класичного стилю, однак яким чином настільки консервативна напрям в одязі змогло не втратити своєї актуальності в сучасному екстраординарному, епатажному світі мод.

Рис.2.11. Класичний стиль

Спортивний стиль як правило, використовуються тканини, які мають гарну повітропроникність і водонепроникність. Тканина повинна добре пропускати повітря, не викликати подразнень шкіри, тримати постійну температуру.

Рис.2.12. Спортивний стиль

Антигламурний стиль гранж неоднорідний і еkleктичний стиль одягу, який поєднує несумісні кольори, малюнки, матеріали.

Представники цього стилю байдужі до реакції оточуючих на їх зовнішній вигляд. З вигляду вони схожі на бомжів і для шанувальників стилю гранж це комплімент.

Рис.2.12. Антигламурний стиль гранж.

Мілітаристичний стиль одягу підкреслює чоловічі якості особистості, рішучість і силу. Люди, які постійно прямують за мінливою й капризною модою, не мають власного стилю, залежать від думки оточуючих і постійно потребують їхньої уваги.

Рис.2.3. Мілітаристичний стиль

«Фольклорний стиль містить елементи національних костюмів зівсього світу, збираючи на щось особливе, нове. ... Головне в фольклорному стилі не змішувати різні напрямки, наприклад, північних і східних народів.» [2].

Рис.2.14.Фольклорний стиль

Традиційний одяг і сьогодні на дихає талановитих дизайнерів, водягу на створення моделей у фольклорному стилі. Їхні колекції зачаровують світ моди!

Рис.2.15. Традиційний одяг

«Моделі дизайнера Віти Кін

Як створити свій стиль в одязі? Хочемо ми чи не хочемо, а наш зовнішній вигляд несе потік інформації про нас. Особливо при першій зустрічі, саме вона справляє глибоке враження про людину, формує думку про неї, яку змінити з часом нелегко.

У людини ніколи не буде другого шансу створити перше враження.

Правильно вибрати стиль — це означає вибрати посеред сотні речей речі, які личать саме тобі за фасоном, кольором, видом оздоблення тощо.»[2]

Створити вдало свій стиль тобі допоможе:

I. Самопізнання

II. Спосіб життя оточуючих

III. Особливості фігури

«I. Знайти свій стиль — значить пізнати себе, стати самим собою.

Прислухайся до себе, своїх бажань, дай відповідь на запитання:

- Яким(-ою) ти бачиш себе у мріях?
- Який стиль в одязі тобі довподобий?
- Які кольори в одязі викликають позитивні емоції, гарний настрій?
- Чи є в тебе одяг, у якому ти почуваєш себе природно й комфортно?
- Як би ти хотів(-ла) виглядати: яскраво, вишукано, гламурно, елегантно, романтично, ексцентрично?
- А як би ти не хотів(-ла) виглядати ні в якому разі?

Звичайно, шукаючи відповідь на поставлені запитання, ти можеш радитися з людьми, яких ти поважаєш, але пам'ятай — остаточне рішення має бути за тобою!

Ніколи не прагни подобатися всім — це просто неможливо. І не потрібно. Будь самим(-ма) собою!» [2]

Добре подумай який спосіб твого життя та у твоїх знайомих. Чи все подобається тобі? Проаналізуй своїх друзів та людей, котрих ти поважаєш і любиш. Поміркуй які їхні інтереси, спосіб життя. Як саме стиль твого одягу впливає на їх?

III. При виборі власного стилю враховують особливості фігури.

«Процес пошуку власного стилю захоплюючий і цікавий, а винагородою за старання є привабливий зовнішній вигляд і повага оточуючих. Не існує негарної молоді людини — є невдало підібраний одяг, його фасон. Досліди своє тіло, його форми. Зверни увагу на особливості своєї фігури — особливості форми твого тіла, яке дісталось тобі у генетичний спадок. Люди всі різні типи їхніх фігур також. Будь-які особливості фігури, її стрункість і красу потрібно

підтримувати здоровим способом життя — гарним настроєм, фізичними вправами, правильним харчуванням.» [2]

Типи жіночих фігур. дизайнери виокремлюють 5 основних типів фігур за пропорційним відношенням параметрів стегон, талії і пліч:

1. ГРУША АБО ЛОЖКА (ГЕОМЕТРИЧНО НАГАДУЄ БУКВУ А)

Жінки таких форм (а їх близько 15%) несуть додаткову вагу у нижній частині тіла, в основному в області стегон і сідниць, їх талія і бюст досить малі. Гомілка і руки – це їх активи, вони завжди стрункі і підтягнуті. В цілому, загальними характеристиками є – короткі ноги (широкі гомілки та щиколотки) і повні стегна. Жир відкладається на боках, сідницях і стегнах. Родова проблема – целюліт. Сутула спина підкреслює всі недоліки фігури, тому необхідно завжди тримати горду поставу.

2. ПЕРЕВЕРНУТИЙ ТРИКУТНИК АБО V-ФОРМА

Плечі цих представниць багаті ширше, ніж їхні стегна. Вони, як правило, мають пишний бюст, вузькі стегна і плоску п'яту точку. Талія тонка, є схильність до набору ваги в області живота і верху тіла. Основний актив – гарні стрункі ноги.

3. БУКВА Н АБО ПРЯМОКУТНИК

Найбільш поширений тип жіночої фігури, яким володіє більше 45% жінок. Жінки цих форм мають спортивну статуру (хлоп'ячий зовнішній вигляд), вимірювання грудей, талії і стегон приблизно однакові. Плоскі сідниці – характерна риса прямої форми. Ці дами мають високий рівень метаболізму і досить важко набирають вагу. Основний актив – стрункі і довгі ноги.

4. ПІСОЧНИЙ ГОДИННИК, ФОРМА ВІСІМКИ АБО ЛІТЕРА Х

Щиро рада за всіх дівчат з таким типом фігури – природа щедро обдарувала Вассамими апетитними формами. Зростання і вага таких представниць знаходиться у належному співвідношенні. Бюст і стегна мають однаковий розмір. Тіло має витончені вигини, а сідниці округлу

форму. Верхня частина тіла пропорційна довжині ніг. Втрата жирової тканини відбувається рівномірно по всіх частинах тіла.

5. ОВАЛ, КОЛО, ЯБЛУКО

Представниці цих форм мають середній зріст, пишні груди, вузькі стегна і досить плоскі сідниці. Вагу набирають переважно у середній частині (живіт і талія), тому зовнішній вигляд нагадує овал. Талія є найширшою композиційною частиною. Найчастіше у жінок цих форм коротка шия і повне обличчя. Кращий актив – стрункі ноги

У кожного з нас різна фігура і кожен хоче підібрати для себе ідеальний образ.

Рис. 2.16

Тип чоловічих фігур.

Трикутник

Поширений тип фігури у чоловіків, особливо після 40 років. Характеризується великим животом, скошеними плечима і сутулою поставою. Такий тип проблематичний в пошуку одягу, яка створює пропорційний силует.

Перевернутий трикутник

Форма цього типу тіла являє собою трикутник з основою на плечах і вершиною на пупку. Такою фігурою володіють в основному ті, хто займається спортом. Груді і плечі значно ширше в порівнянні з талією і стегнами. Вибір одягу для такого типу фігури, теж не простий.

Чоловікам з такою фігурою хочеться підкреслити її, це добре, але можна переборщити і вийде негармонійний образ. Тут важливо тонко натякнути на свою форму, а не "голосити" про це.

Прямокутник

У чоловіка з прямокутною формою тіла, плечі приблизно такої ж ширини, як талія і стегна. Тут потрібно трохи візуально надати обсягу в плечах і зменшити талію.

Овал

Для представників цього типу фігури характерно, що центр тулуба ширше, ніж плечі і стегна.

Тут потрібно домогтися візуального ефекту зменшення талії. Витягнути овал і додати обрис кордонів.

Трапеція

5 типів чоловічої фігури | Підбираємо одяг для кожного

Характерні ознаки: плечі ширше, ніж талія і стегна. Самий ідеальний тип фігури для підбору одягу. В основному вся одяг виготовляється, ґрунтуючись саме на цей тип фігури.

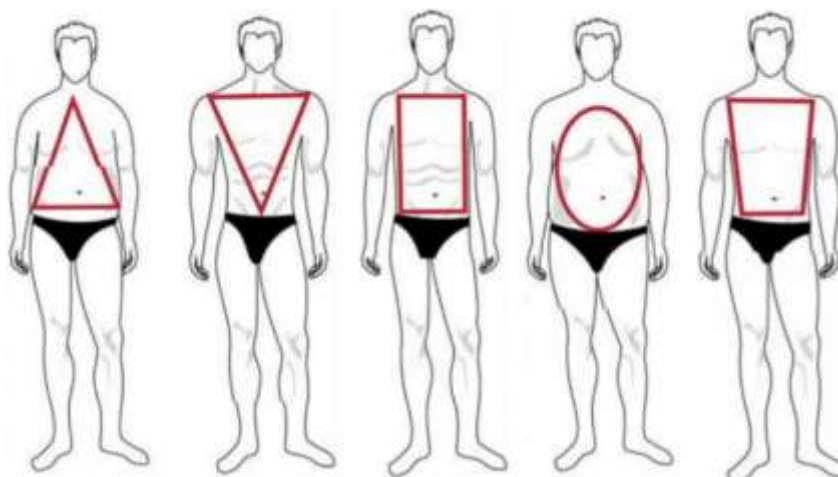

Рис.2.17. Типи чоловічих фігур

Як правильно визначити тип своєї фігури?

1-й спосіб. Обири своє фотонаповний зріст, проаналізуй візуально свою фігуру. Потім зніми такі мірки: ширину пліч, талії і стегон та встанови співвідношення своїх мірок із габаритами п'яти типів фігур — жіночих та чоловічих.

2-й спосіб. Візьми якийсь косметичний засіб — олівець для очей чи губ або помаду. Стань перед дзеркалом у ближній білизні. Познач точки над дзеркалом по ширині пліч, талії і стегон. Наведи контур своєї фігури. Визнач її тип.

Цей спосіб називається «Х-фактор». Його описано у книзі

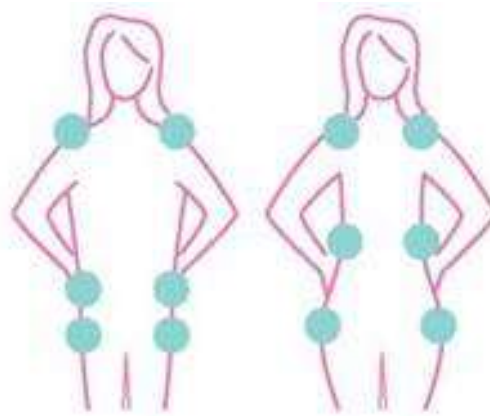

Рис.2.18. Як правильно визначити тип своєї фігури, 2-й спосіб

Мистецтво вибору одягу. Одяг насамперед повинен підкреслювати природні достоїнства фігури, бути правильним за розміром, не справляти враження, ніби він із чужого плеча.

Щоб правильно добирати собі одяг, треба іткорозрізняти його за призначенням: побутовий, спортивний, робочий, шкільний, святковий, урочистий тощо.

У різному за призначенням одязі людина почуває себе по-різному. Строгий одяг переважно надає діловій якості, налаштування на навчання. Домашній — розслабляє, робить найбільш простішими у спілкуванні. Святковий — зазвичай створює радісний настрій. Спортивний — викликає бажання займатися спортом, мандрувати тощо.

Психологи стверджують, що спілкуванні, взаємодії з іншими від 60 до 80 % комунікації здійснюється зарахунок невербальних засобів вираження: стилю одягу, манер поведінки, жестикуляції, міміки. Лише 20-40 % інформації передається вербально — за допомогою мови.

Дрес-код — форма одягу, яка показує приналежність людини до певної професійної чи соціальної групи. Проте дрес-код не виключає прояву індивідуальності в одязі, творчого підходу до його носіння.

У 9 класі тивжеознайомився(-лася) з особливостями дрес-коду, навіть розробляв(-ла) інструкції з дотримання шкільного дрес-коду.

- 1. Які переваги в дотриманні шкільного дрес-коду?
- 2. Що є доречним, а що — недоречним у шкільному дрес-коді?
- 3. За допомогою яких елементів стилю можна проявити свою індивідуальність і творчість у шкільному дрес-коді?
- 4. У чому різниця між дрес-кодом і міджем?
- 5. Як дрес-код допомагає створити власний мідж?

Краватки,

їх види.

Вибір краваток. У деяких ситуаціях доречно вдягнути до костюма краватку або її різновид — метелик.

Рис.2.19. Костюми з краваткою і метеликом

Краватка - це аксесуар в одязі, який має свою історію. Діловий світ неможливо уявити без цього елемента в одязі. Але що він означає? Це - данина моді, необхідність відповідати

корпоративному стилю, просто прикраса або все ж в ньому є певна функціональність? Давайте розберемося в цьому питанні більш детально.

Таблиця 2.2.1

Види краваток

Вид краватки	Призначення	Зображення
Звичайна краватка.	Довжина аксесуару не більше 14,7 см, ширина - не більше 9 см.	
Регат	Краватку не потрібно зав'язувати, він вже має готовий вузол.	
Віндзор	Широкий і тугий вузол. Він вважається класичним вузлом.	
Аскот	Різновид краватки з вузлом середньою частиною ширшими загостреними кінцями	

Продовження таблиці 2.2.1

Шарпей	Такі види краваток використовуються на урочистостях.	
Пластрон	У вигляді широкої прямокутної смуги тканини з двома зав'язками.	
Краватка метелик	Різновид краватки, що має форму банта.	
Боло	Чорний замшевий шнурок з медальйоном у вигляді птаха лебідь	

Правила вибору краватки

- Не варто підбирати колір краватки до кольору піджака, в першу чергу він повинен поєднуватися з сорочкою.

- Чи не комбінуються в один ансамбль однотонні блакитний галстук, блакитну сорочку і синій костюм. Це виглядає неприродно і нудно.

- Поєднуйте ширину краватки і ширину лацканів піджака. Вони повинні відповідати один одному. Однаково погано виглядає як занадто широка краватка з вузькими лацканами, так і навпаки.

- Зверніть увагу на тканину, з якої виготовлена краватка. Щільні краватки з жаккардового шовку не прийнято вдягати з легкими костюмами з полегшеною вовною або льону. Тонкі шовкові краватки не носять з щільними зимовими піджаками з твіду або важкої шерсті.

- Дотримуйтеся загальноприйняте правило: загальний тон краватки повинен бути трохи світліше, ніж колір костюма.

- Краватка в класичному смужку прийнято надягати з однотонним костюмом або костюмом в тонку смужку. До костюма в клітку підійде тільки однотонна краватка.

- Краватка в шотландську клітку дуже оригінально виглядає. Він сам по собі привертає увагу, тому така краватка надягають тільки з однотонними костюмами і сорочками.

- Краватка з дрібним неясним малюнком типу горошин, турецьких огірків або емблем краще надягати з однотонними костюмами або костюмами в тонку смужку, колір якої збігається з загальним кольором краватки.

- До костюма з вовняної саржі виберіть краватку з дуже гладкою структурою і блискучою поверхнею. Матовий або жаккардовий краватка буде не дуже доречний.

- Вузькі в'язані краватки знову повертаються в моду. Вони ідеально підійдуть до неформальних піджаків з коміром-стійкою або взагалі без лацканів.

- Найголовніше при підборі галстука поєднувати стиль. Чим більш суворим виглядає краватка, тим більш офіційним повинен бути костюм. Сама краватка створює ваш образ, робить його завершеним.

Способи зав'язування традиційної краватки. Їх існує багато, вони описані в багатьох книгах, журналах, на сайтах, інструкційних ярликах. Різні способи зав'язування мають вузли різного вигляду

1. Простий вільний вузол або як його ще часто називають «Four-in-hand» (чотири в руці). Дана назва пов'язана з однойменним лондонським чоловічим клубом XIX століття. Керівництво клубу активно застосовувало зав'язаний новим способом довгий галстук, і невдовзі назва цього клубу стала використовуватись для позначення вузла.

Цей вузол зав'язати найлегше, він найкраще підходить для тих, хто тільки вчиться цієї справи.

Рис.2.20. Простий вільний вузол

2. Вузол "Half Windsor" ("половинний віндзор") - найбільш відомий та популярний. Добре підходить для шовкових краваток традиційної ширини та вузьких краваток.

Рис.2.21. Вузол "HalfWindsor" ("половиннийв'їндзор")

3. Вузол "Windsor" ("в'їндзор") -

цей елегантний вузол зав'язують подібно до "HalfWindsor", додаючи ще один виток зі сторони правого кутка комірка. Користуючись краватками різної ширини або ж міняючи розташування вузького та широкого кінців галстука, можна добитися потрібного розміру вузла.

Рис.2.22. Вузол "Windsor" ("в'їндзор")

4. Вузол "Christensen" ("крїстенсен") ідеально підходить для високих (4-4,5 см.) комірка сорочок. В'їнгарновий виглядає на кашемірових або шерстяних галстуках зимових колекцій.

Рис.2.23. Вузол "Christensen" ("крїстенсен")

Експериментуйте, пробуйте, але не забувайте основних правил - для складних вузлів потрібні краватки з тонкої тканини, для великих - комірці з широко розставленими кутками.

- 1. Що нового дізналися про стилі одягу:
- 2. Про що можна сказати про людину у якого притаманний стиль в одязі Гламур: Які ознаки цього стилю.
- 3. Як ти вважаєш с часом кількість стилів в одязі розширюється?
- 4. який стиль зображений на малюнку?
- 5. Подобаються тобі на рисунку молоді люди та поясни чому? Що можна за них сказати?
- 6. Поясни вислів Вакарчука Святослава відомого українського співака: «Краса не в одязі, фігура або зачісці. Вона — у блиску очей. Адже очі — це ворота в серце, де живе любов»?
- 7. Яким ви уявляєте свій стиль в одязі? Детально опиши.

Практична робота

Утворення малюнка моделі одягу вибраного власного стилю

Матеріали та інструменти: клей, папір кольоровий, ножиці, олівці, лист А4 схеми з електронного джерела, робочий зошит.

Порядок роботи:

1. Обрати подобавшихся стилів одязі: відверту або скромну. Скласти список відповідних їй манер стилів. Вибери один чи два стилі для утворення свого власного стилю.
2. В інтернеті знайди моделі-аналог обраного стилів, схожими ознаками.

Рис. 2.24

3. З'ясуй, як відтінки такольора тобіличить.

Що для цього потрібно: стати перед дзеркалом та прикласти до обличчя предмети різних кольорів холодних, теплих, світлих, темних, яскравих та тьмяних. Як зрозуміти що цей колір тобі дійсно личить, він буде відтіняти колір твоєї шкіри, обличчя стане більш виразним.

4. З'ясуй тип фігури, та занотуй результат.

Рис.2.25.

5. Проаналізуй свої недоліки та гідні сторони. Спробуй скоригувати свої особливості фігури. Не забувай, що горизонтальні лінії в одязі і смужки на тканині одягу візуально розширюють фігуру людини, вертикальні — подовжують її, косі — привносять динаміку в одяг, відволікаючи увагу від країв фігури.

Рис.2.26.

6. Підбери аксесуари

7. Зроби рисункабоколажмоделіодягуобраного свогостилю. Покажи його своїм друзям.

8. Проаналізуй роботу та поставь собі оцінку, як сам себе оцінюєш.

IV. Заклучний етап

4.1. Висновки

За результатом проектно-технологічної роботи можна твердити, що мету проекту досягнуто. Виготовлений виріб відповідає висунутим вимогам щодо призначення, конструкції та використуваних матеріалів. Виріб вийшов доволі економічним, дуже красивим, екологічно чистим, оригінальним та простим у виготовленні.

ВИСНОВКИ

Сьогодні освітньому просторі відбуваються процеси, які знаходять свій вияв у розвитку ідей технологічної освіти, створенні засад продуктивної педагогіки, впровадженні інноваційних освітніх технологій тощо. Тому трудова підготовка повинна бути сучасною і адаптуватися до економічних, технічних та соціальних потреб громадянства та направлена на те, щоб допомогти учням в закладах середньої освіти визначенням професії, оволодіння засобами творчої освітньої діяльності в умовах ринкової саморегуляції. Творча робота учнів повинна бути заповнена розумовим змістом, а заняття з трудового навчання – формувати умови для розробки особливих можливостей кожного учня.

Згідно з метою дослідження ми теоретично обґрунтували та розробили методику і організацію проектної діяльності учнів на уроках трудового навчання в процесі вивчення основ технології виготовлення власного стилю.

Згідно із завданням роботи ми:

1. Визначили загальну характеристику проектної діяльності учнів на уроках трудового навчання учнів 9-го класу.
2. Визначили особливості організації проектної діяльності учнів на уроках трудового навчання.
3. Розробили навчально-методичні матеріали щодо організації діяльності учнів на уроках трудового навчання з учнями 9-го класу з технології проектування власного стилю.

Отже, проектна діяльність об'єднує усі різні види індивідуальної діяльності учня: від приходу творчого задуму до розробки заготовленого продукту з метою розвитку проектно-технологічної компетентності учнів в умовах організації проектно-технологічної діяльності на заняттях трудового навчання в закладах середньої освіти.

Підсумовуючи, слід відзначити, що запропонована методика та відповідні методи не вичерпують всіх питань, пов'язаних із навчанням учнів проектуванню.

Як результат проведеної роботи нами розроблено творчий проєкт з трудового навчання «Мій власний стиль» для учнів 9-х класів закладів середньої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бербец В.В. Контроль навчальних досягнень учнів у процесі проєктно-технологічної діяльності/ В.В.Бербец // Трудова підготовка в закладах освіти.-2003. -№2.-С. 21-25.
2. Буксбаум Г. Ікони стилю. Історія моди ХХ століття. Вид-во: Амфора, 2009. 192 стор.
3. Головань М.А.Пізнавальний інтерес як чинник підвищення ефективності процесу трудового навчання/ М.А.Головань/ Рідна школа.– 2004.-№6.– С.15.
4. Дідух В.О. Метод проєктів в історії педагогіки / В.О. Дідух // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка ; вип. 53. – Чернігів: ЧДПУ, 2008. – С. 178 – 181.
5. Історія краватки, способи зав'язування краватки.[Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу:<http://kravvatka.narod2.ru/>
6. Коберник О. Концепція технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України (проєкт) / О.Коберник, В.Сидоренко - Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. - №6. – С.3-
7. Коберник О. Проєктно-технологічна система трудового навчання / О.Коберник / Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003 – №4.– С.8-12.
8. Коберник О. Сучасні проблеми впровадження проєктної технології на уроках трудового навчання /О.Коберник / Трудова підготовка в закладах освіти.- 2011. - №3. - С. 3-6.
9. Коберник О.М. Проєктно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика : монографія / О.М. Коберник, В.В. Бербец, Н.В. Дубова та ін.. ; за заг. ред. О.М. Коберника. – К. : Наук. світ, 2003 – 172 с.
10. Котелянець Н. Проєктний метод навчання учнів / Рідна школа. - 2001. - № 10. - С.47 - 48.

11. Кравченко Т. В. Методика розробки творчих проєктів у процесі вивчення основ технології проєктування власногостиліу/Трудова підготовка в закладах освіти. — 2004.
12. Кудрявцева Н.В. Методика визначення різноманіття варіантів тілобудови людини стосовно проєктування одягу / Н.В. Кудрявцева, О.А. Дітковська // Вісник ХНУ. — 2007. — № 1. — С. 110–115.
13. Логвин В. Метод проєктів у контексті сучасної освіти // Завуч. — 2002. - № 26. - С. 4.
14. Методичний посібник «Основи проєктно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання» [Електронний ресурс]. — Режим доступу до документу: <https://infourok.ru/metodichniy-posibnik-osnovi-proektnotehnologichnoi-diyalnosti-396556.html>
15. Неймерик В. С. Метод проєктів на уроках трудового навчання: метод. посіб. — Студянка, 2010. — 50 с
16. Палагейченко проєктів. Історія розвитку/Трудове навчання в школі. №9 — 2012 р.
17. Проект // Термінологічний словник-довідник з будівництва та архітектури / Р. А. Шмиг, В. М. Боярчук, І. М. Добрянський, В. М. Барабаш ; за заг. ред. Р. А. Шмига. — Львів, 2010. — С. 162.
18. Проектна діяльність учнів у трудовому навчанні: суть, функції. [Електронний ресурс]. — Режим доступу до документу: <http://um.co.ua/5/5-9/5-92041.html>
19. «Проектно-технологічна діяльність учнів»/ Трудове навчання в школі. №1 — 2006 р. с 1
20. Резюме; Реферат // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007.
21. Сидоренко В.В. Концептуальні засади Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати / В.В. Сидоренко // Методист, 2018 — №5. — 121-128.

22. Сидоренко В.К. Здобутки трудового навчання в сучасній школі, або перші кроки до новітньої історії трудового навчання // Трудова підготовка в сучасній школі. – 2013. - №1. – С. 2-5.
23. Сидоренко В. Новіорієнтири реформування трудового навчання в загальноосвітній школі / В.Сидоренко/ Трудова підготовка в закладах освіти. - 2003. -№1.- С.7-11.
24. Слюсаренко Н.В., Гаврилюк Г.М. Реалізація проектно-технологічного підходу в трудовому навчанніучнів // Вісник Чернігівського державного педагогічногоуніверситетуімені Т.Г.Шевченка. Випуск 97. -Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧДПУ, 2012. – С. 134-136.
25. Стиль; Телеграфний стиль // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007.
26. Ткаченко В. Розвиток творчих здібностей наукоках трудового навчання / В. Ткаченко. – Кривий Ріг, 2012 – 44 с.
27. Ткачук С. Мета, завдання і принципи технологічної освіти в загальноосвітній школі /С.Ткачук / Трудова підготовка в закладах освіти. - 2011. - №3. - С. 9-12.
28. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід: Навчальний посібник / Бербец В.В.; Дубова Н.В.; Коберник О.М.; Кравченко Т.В. таін. / За заг. ред. О.М. Коберника, В.К. Сидоренка. – Умань: КопіЦентр, 2007. - 204 с.
29. Трудове навчання в школі: проектно-технологічна діяльність. 5-12 класи / За ред. О.М.Коберника, О.М. Коберник, В.В.Бербец,Н.В. Дубоватаін. – Х.: за ред. О.М. Коберника. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 256с.
30. Урок трудового навчання в умовах проектно- технологічної системи.[Електронний ресурс]. –Режим доступу до документу:
<https://studall.org/all3-135218.html>

31. Шаруділова О.О. Творчо-конструкторська діяльність учнів в процесі навчання технології. V Міжнародної науково-практичної конференції.
32. Шаруділова О.О. Розвиток технологічної культури учнів загальної середньої освіти на заняттях технології. V Міжнар. наук.-практ. конф. Херсон: ХДУ, 2020.
33. Шпак Л.М. Проектно-технологічна діяльність як ефективна. Форма реалізації інновацій у процесі технологічного навчання. Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С.
34. Ящук С.М. Виконання основних етапів проектування на уроках трудового навчання / Трудова підготовка в закладах освіти. — 2003. — № 3. — С. 13-16.